

Hervanta, Insinöörinkatu 48 ja 50, täydennysrakentaminen, asemakaava nro 8997

Liito-orava ja luonnonympäristön kuvaus

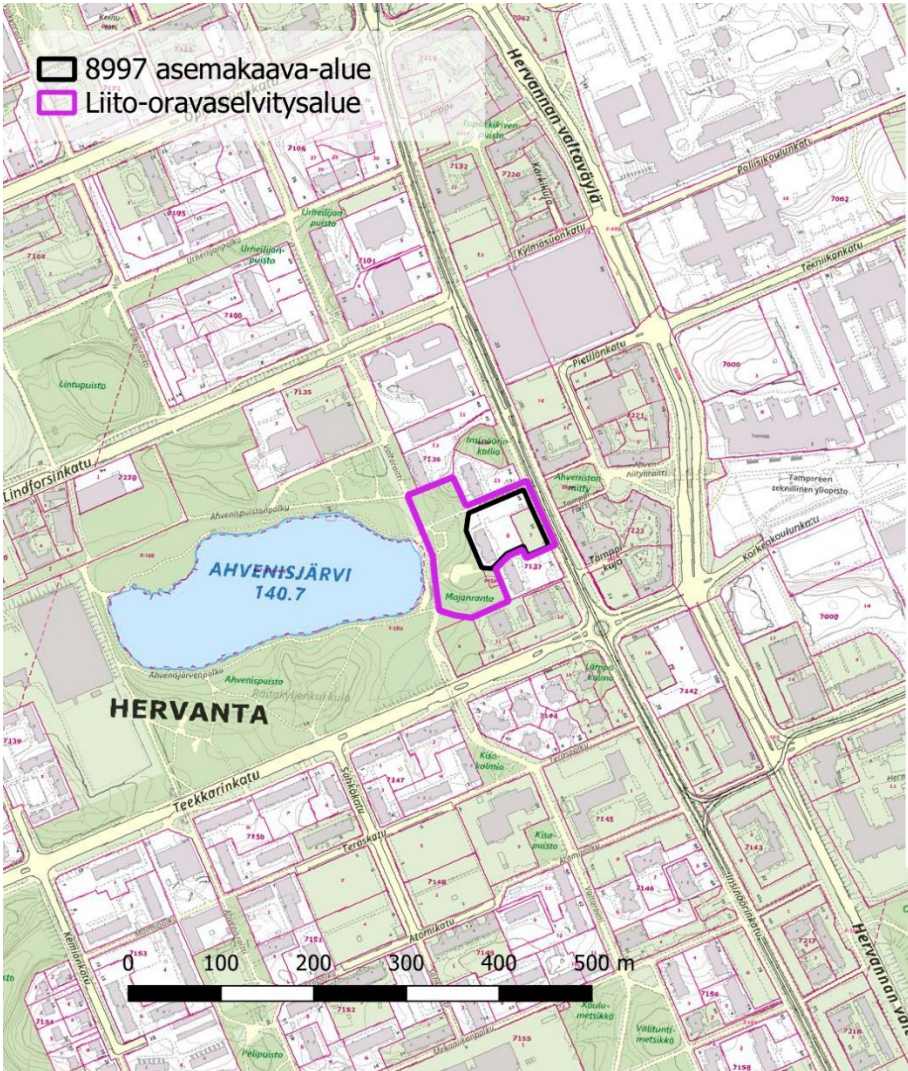
Maastokäynnit 4.6.2024 ja 19.6.2025

Raportti 12.1.2026

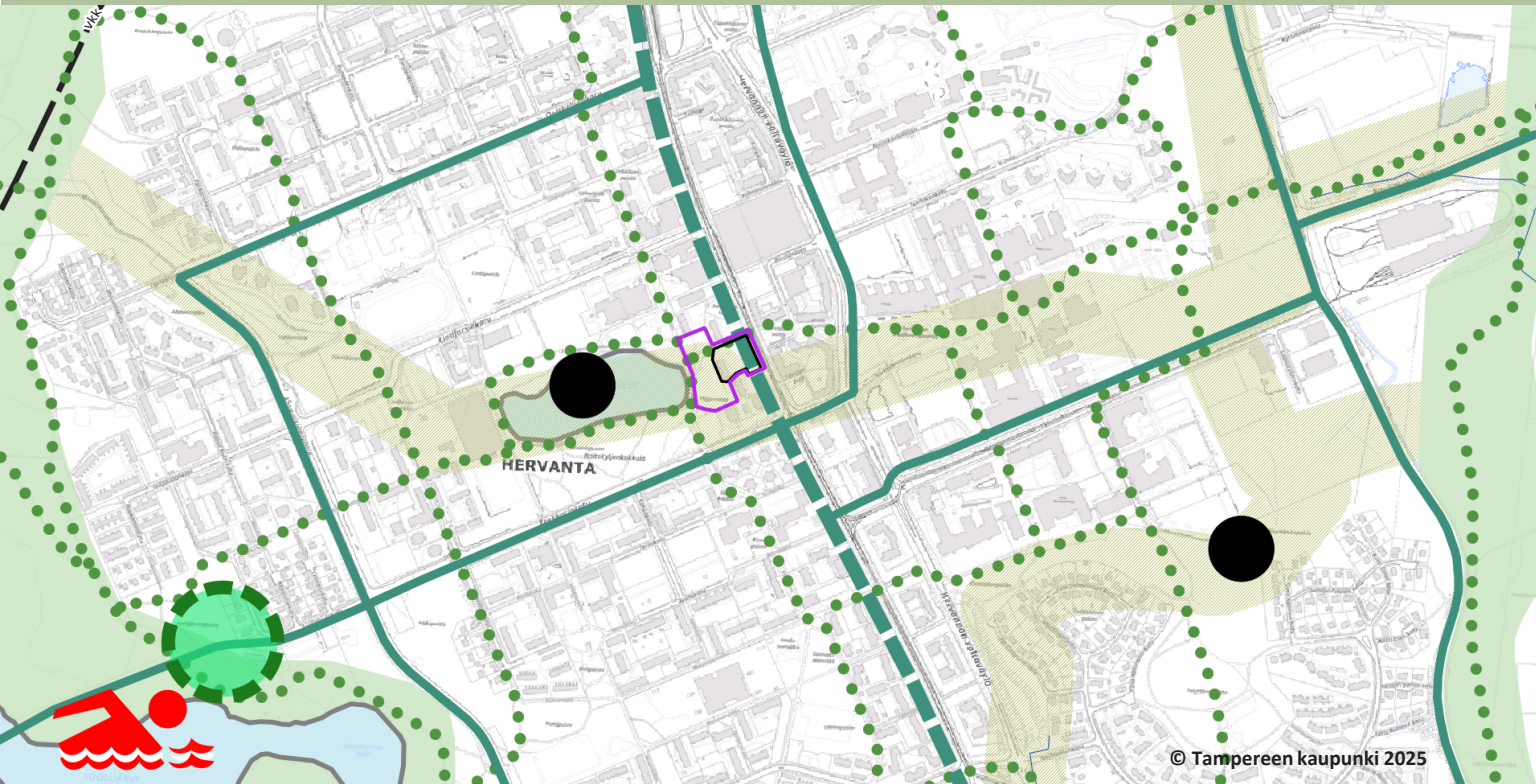
Asemakaavan muutosalueella Insinöörinkatu 48 ja 50 tehtiin maastokäynti 4.6.2024 liito-oravalle soveltuvien pesäpuiden ja kulkureittien kartoittamiseksi alueella. Toinen maastokäynti tehtiin 19.6.2025 kaava-alueen luonnonympäristön yleisen kuvailun laatimista varten. Maastokäynnin selvitysaluerajaus näkyy oikealla kuvassa lilalla värillä ja kaava-alueen rajaus mustalla värillä. Selvitysalueen rajaus on kaava-aluetta laajempi, jotta pystyttiin tarkkailemaan, onko liito-orava liikkunut tai pesiikö laji kaava-alueen lähialueella. Maastokäynnin toteutti FM maantieteilijä Saija Kouko Tampereen kaupungin asemakaavoituksesta.

Maastokäynnin tavoitteena oli kartoittaa liito-oravalle soveltuvat biotoopit, pesäpuut ja kulkuyhteydet. Selvitys toteutettiin ”Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola (toim.) 2017) mukaisesti papanakartoitusmenetelmää käyttäen. Liito-oravan esiintymistä kartoitettiin etsimällä liito-oravan papanoita puiden tyviltä sekä muita merkkejä lajista kuten virtsajälkiä. Selvityksessä kartoitettiin myös liito-oravalle soveltuvat pesäpuut.

Kartoituspäivänä 4.6.2024 oli aurinkoista ja + 22 °C. Puiden tyville oli noussut jo jonkin verran uutta kasvillisuutta, mutta ei niin paljon, että se olisi haitannut liito-oravan papanoiden havainnointia. Puissa oli jo lehdet, mikä vaikeutti jonkin verran latvukseen sijoittuvien risupesien havainnointia. Kaava-alueella puut eivät ole kovin tiheässä ja pesien havainnointi tällä alueella onnistui hyvin. Toisena kartoituspäivänä 19.6.2025 sää oli pilvinen ja lämpötila noin +11 °C. Kasvillisuus oli täydessä kasvussa ja lajitunnistus helppoa. Selvitys ei sisällä merkittäviä epävarmuustekijöitä ja sen katsotaan sisältävän riittävät tiedot alueen asemakaavoituksen pohjaksi.

Viherverkosto

Yleiskaavayhdistelmä kartta 2 Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut

Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä

Selvitysalue on osoitettu yleiskaavassa keskustatoimintojen alueeksi. Alue varataan julkisille ja yksityisille palveluille, työpaikkatoiminnoille ja keskustaympäristöön soveltuvalle asumiselle sekä monipuolisesti virkistyksen, vapaa-ajan ja kaupunkikulttuurin toiminnoille.

Yleiskaavan kartalla 2. Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut kaava-alueetta sivuaa pohjoisessa ja selvitysalueetta lännessä ohjeellisen virkistysyhteyden merkintä. Virkistysyhteys-merkinnällä osoitetaan keskuspuistoverkostoa yhdistäviä virkistysyhteyksiä tai lähivirkistysalueiden sarjoja. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys, saavutettavuus, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Selvitysalueen itäreunalle on osoitettu pyöräilyn seudullinen pääreitistö, jota kehitetään korkeatasoisena seutu- ja aluekeskukset yhdistävänä verkkona.

Selvitysalueen poikki itä-länsi –suuntaisena on yleiskaavassa osoitettu ohjeellisen, puustoisien ekologisen yhteyden merkintä, joka yhdistää Hervannan itäiset ja läntiset keskuspuistoverkoston vyöhykkeet toisiinsa. Ekologiset yhteydet ovat merkittäviä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Ekologisen yhteyden toimivuus ja kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon on turvattava. Ekologinen yhteys on säilytettävä mahdollisimman leveänä ja kehitettävä kullekin yhteystyypille ominaisella tavalla. Puustoisia yhteyksiä on kehitettävä latvuspeitteisyydeltään yhtenäisiksi ja lajistoltaan monimuotoisiksi.

Lähtökohtia

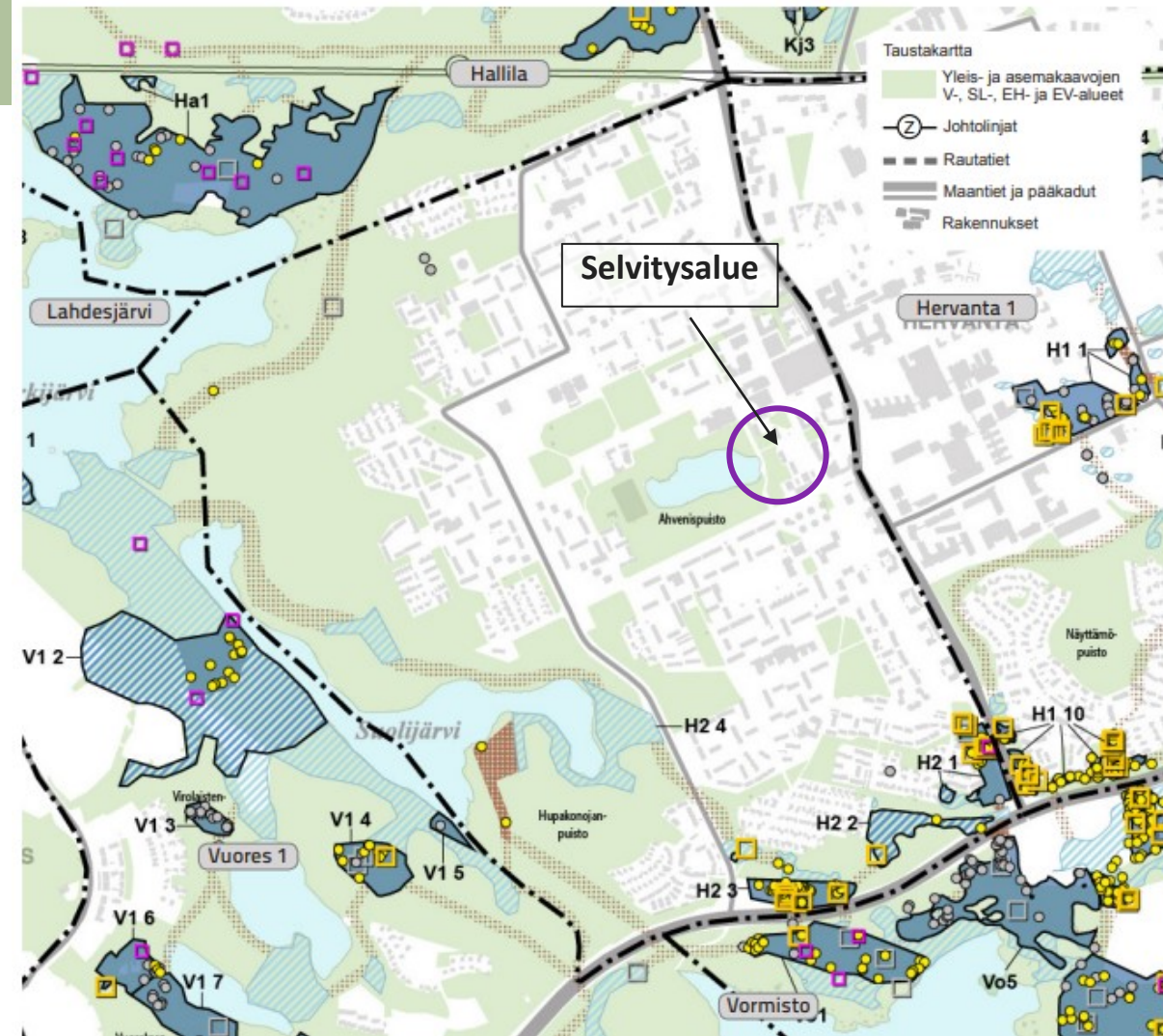
Selvitysalue sijaitsee Hervannan kaupunginosassa noin 7 km keskustasta kaakkoon. Selvitysalueeseen kuuluu asemakaava-alue osoitteessa Insinöörinkatu 48 ja 50, Majanrannan puistoalue kaava-alueen länsi- ja luoteispuolella sekä kaava-alueen pohjoispuolelle sijoittuva Ahvenispolku. Selvitysaluetta rajaa idässä Insinöörinkatu, koillisessa Ahvenispolku, lännessä Valtaraitti sekä etelässä ja pohjoisessa asuinkerrostalojen korttelialueet. Selvitysalueen laajuus on 1,4 hehtaaria.

Asemakaavatyön tavoitteena on lisätä rakennusoikeutta As Oy Ahvenispolun tontilla siten, että täydennysrakentaminen mahdollistuu. Suunnittelun tavoitteena on luoda kaavalliset edellytykset ympäristöönsä sopeutuvalle täydennysrakentamiselle.

Selvitysalueella ei ole aiemmin tehty liito-oravaselvityksiä. Selvitysaluetta lähin liito-oravahavainto on tehty noin 300 metriä kaakkoon, Korkeakoulunkadun eteläpuoleiselta metsäalueelta, vuonna 2020.

Vuonna 2016 laaditun Kantakaupungin liito-oravaselvityksen yhteydessä Insinöörinkadun länsipuoleiselta asuinalueelta, johon selvitysaluekin kuuluu, ei tunnistettu liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä tai kulkureittejä.

Laji.fi –viranomaisportaaliin ei selvitysalueelta tai sen lähiympäristö ole tallennettu liito-oravahavaintoja (tiedot tarkistettu 16.9.2024).

PESÄ- JA PAPANAHAVAINNOT

- PESINTÄ (2016)
- TYHJÄ KOLOPUU / PÖNTTÖ (2016)
- VANHA PESINTÄ
- PAPANAHAVAINTO (2016)
- VANHA PAPANAHAVAINTO

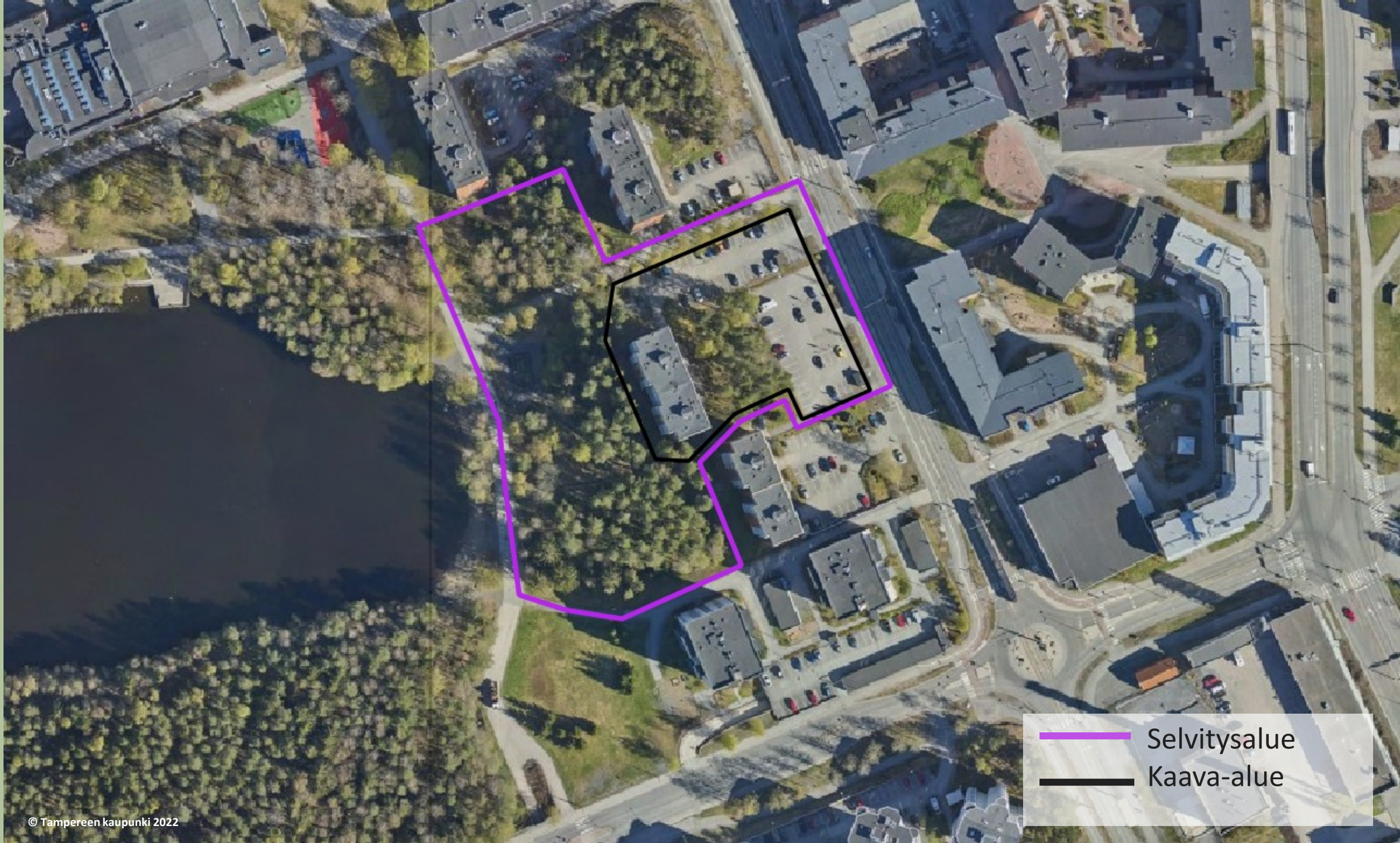
KULKUREITIT

- TODETTU
- MAHDOLLINEN

ELINYMPÄRISTÖT

- TODETTU
- ERITTÄIN SOVELTUVA
- SOVELTUVA

Lähtökohtia

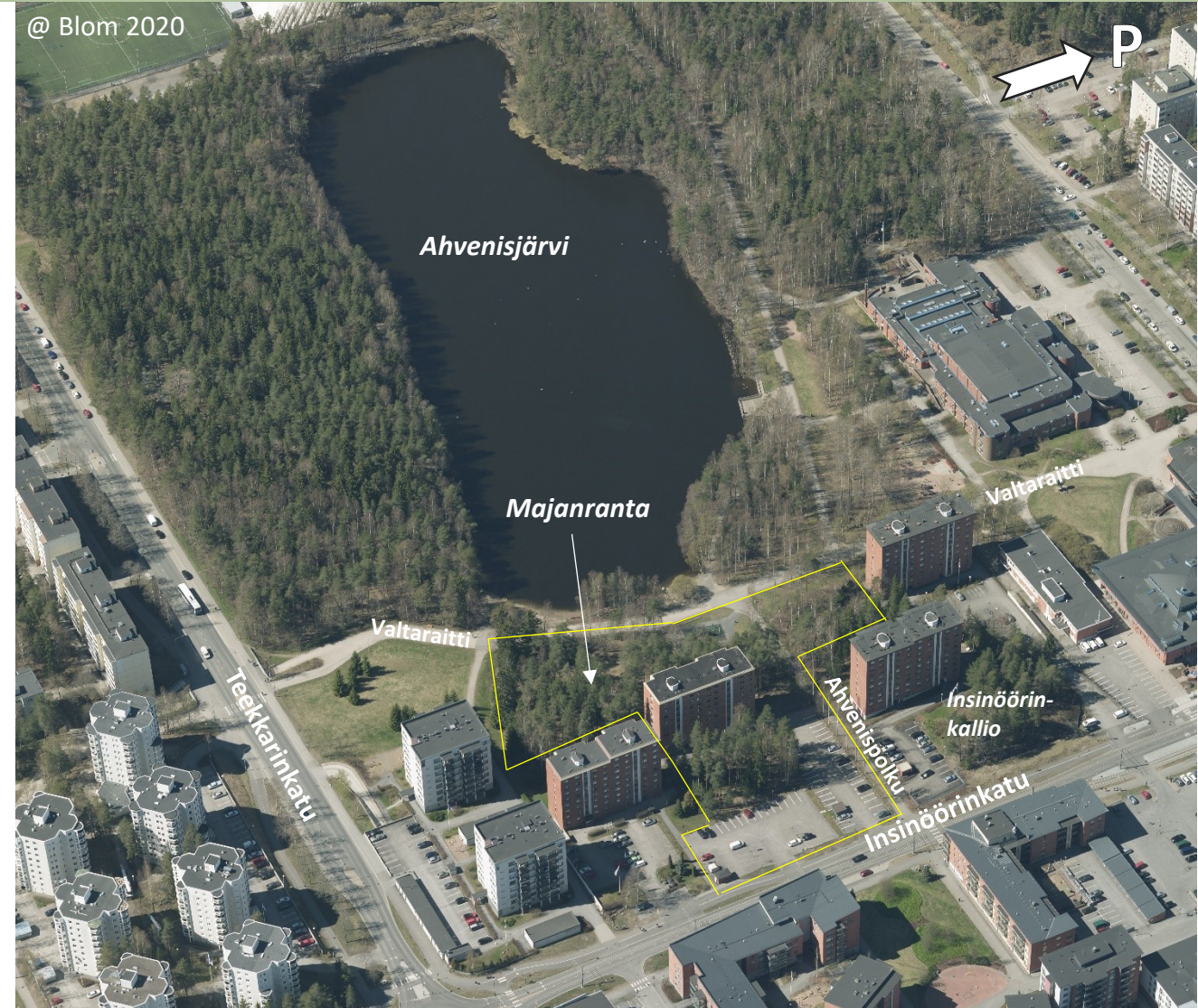
— Selvitysalue
— Kaava-alue

Luonnonympäristön kuvaus

Selvitysalue sijoittuu Hervannan kaupunginosan keskiosiin, noin 200 metriä Kauppakeskus Duon pääovilta Insinöörinkatua etelään Ahvenisjärven itäpuoleiselle pienelle mäennyyppäleelle. Selvitysalueelle sijoittuva asuinkerrostalo on noin 5 metriä Ahvenisjärven vedenpintaa korkeammalla. Alue koostuu itäisestä korttelialueesta ja läntisestä puistoalueesta. Alueelle sijoittuu yksi 8-kerroksinen, 1980-luvulla rakennettu kerrostalo. Asuinkerrostalon piha-alueelle, asuinrakennuksen ja Insinöörinkadun väliselle vyöhykkeelle sijoittuvat korkea mäntyä kasvava pieni mäennyyppylä ja laajat pysäköintialueet.

Kerrostalon länsipuolella on vihreä Majanrannan puistoalue. Puisto on muodostettu kerrostalokortteleiden ja Valtaraitin kevyen liikenteen reitin väliin. Puiston Ahvenispolun pohjoispuoli sijoittuu Insinöörinkallion lounaisrinteeseen. Rinne on tuoretta keskiravinteista lehtoa, jossa pääpuulaji on koivu. Lehtipuiden joukossa kasvaa pienempiä kuusia. Puiston koilliskulma on osa Insinöörinkallion lakialuetta, jonka puusto koostuu lähinnä männyistä.

Majanrannan puisto jatkuu Ahvenispolun eteläpuolella, jonne sijoittuu pieni ulkokuntoilupaikka. Ulkokuntoilualueelta rinne nousee kohti kaakkoa mäen lakialueen sijoittuessa osittain kaava-alueelle. Tämä luoteisrinne on jatkumo Ahvenispolun pohjoispuolen rinnealueen tuoreelle, keskiravinteiselle lehdolle. Mäen lakialue on avointa niittyaluetta, jota halkovat useat polut. Mäellä on 1950-1970 -luvulla sijainnut kaupungin metsämiehille rakentama maja ja sauna. Lakialuetta ympäröivät kookkaat männyt. Mäki laskee kohti lounasta, jonne sijoittuu lehtomaisen kankaan alue, jossa kasvaa kookkaita kuusia sekä haapoja.

Kuvassa selvitysalueen rajausta keltaisella värillä.

Luonnonympäristön kuvaus

Kaava-alueen kasvulliset osat sijoittuvat asuinkerrostalon ympäristöön. Rakennuksen itäinen piha-alue laskee muutamia metrejä rakennukselta kohti parkkialuetta. Loivaan rinteeseen sijoittuu pieni, pääosin mäntyä kasvava metsikkö. Metsikön muita puulajeja ovat mm. koivu ja kuusi. Alueelta on viimeisimmäksi kaadettu metsä 1940-1950-luvun vaihteessa. Pihan puut ovat todennäköisesti saaneet tämän jälkeen kasvaa rauhassa.

Asuinkerrostalon länsipuolella kulkee kivetty reitti talon ympäri, joka vaihettuu kapean, hoidetun nurmikaistaleen jälkeen puistoalueeksi, Majanrannaksi. Majanranta on luontotyyppiltään tuore keskiravinteinen lehto.

Ahvenispolun varteen istutettu rauduskoivukujanne sijoittuu yleisen alueen puolelle. Koivujen tyvellä kasvaa jonkin verran metsäapilaa, mutta 19.6.2025 käynnillä metsäapilan lehdissä ei havaittu mäkihiilikoin lehtikääröjä. Koivujen ympäristöä myös hoidetaan nurmikkoa ajamalla, jolloin ympäristö ei muutenkaan ole mäkihiilikoille soveltuva.

Ahvenispolun varrella kasvaa koivukujanne (4.6.2024).

Asuinkerrostalon länsipuolelta alkaa Majanrannan puistoalue (19.6.2025).

Luonnonympäristön kuvaus

Kasvullinen alue asuinkerrostalon pohjoispäädyssä on hoidettua nurmialuetta, joka vaihettuu koristeistutusten kautta puistometsäksi. Talon pohjoispäättyyn on istutettu pylväshaapaa. Kiinteistön pohjoispäättyä hoidetaan nurmipintaisena. Talon eteläpäädyssä on pyykinkuivaustelineet sekä pensas- ja kukkaistutuksia.

Asuinkerrostalon etupiha on asfaltoitu ja sinne sijoittuu mm. pieni oleskelualue keinuineen ja pöytineen. Asfaltoitu piha-alue muuttuu nurmikon kautta pieneksi mäntyä ja koivua kasvavaksi metsiköksi.

Asuinkerrostalon eteläpääty (4.6.2024).

Asuinkerrostalon pohjoispääty. Kiinteistön puolta hoidetaan nurmialueena, jossa on kukkaistutuksia. Puistoalue jatkuu suoraan kiinteistön rajalta kohti Ahvenisjärven rantaa (4.6.2024).

Asuinkerrostalon piha-alue (4.6.2024).

Asuinkerrostalon pohjoispääty (19.6.2025).

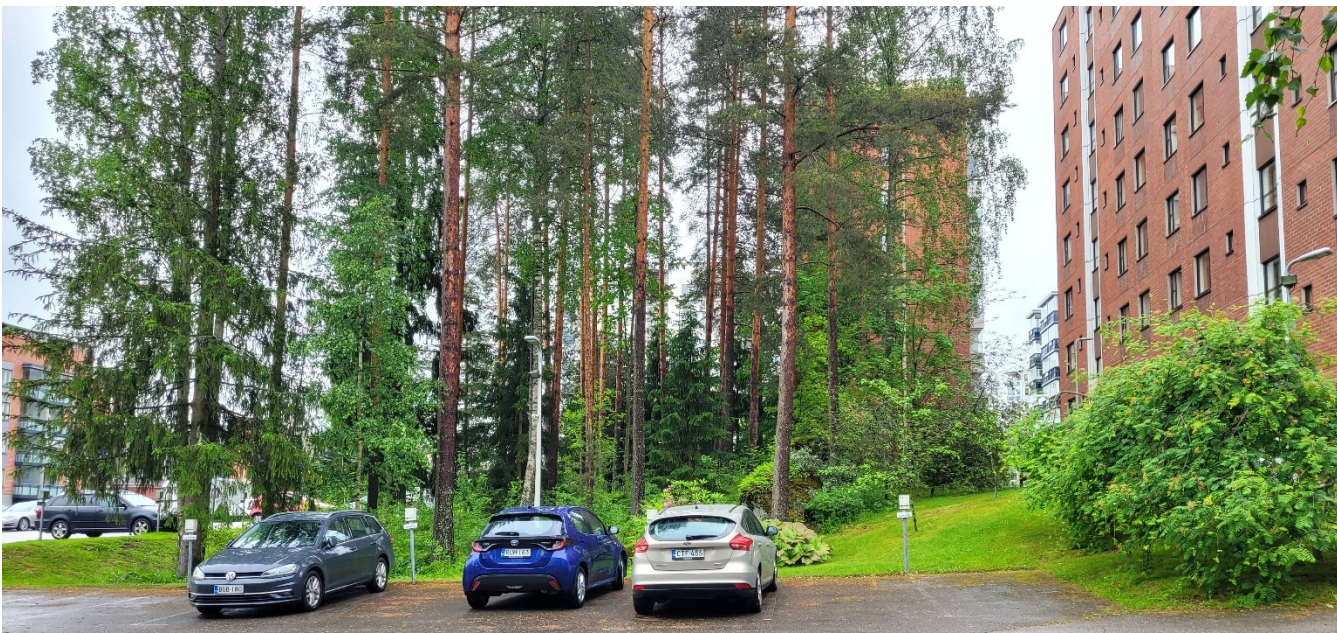
Luonnonympäristön kuvaus

Hervantaan 1970-luvulla rakennetuista asuinkortteleista poiketen tämän 1980-luvulla rakennetun neljän kerrostalon kokonaisuus ei muodosta umpikorttelia sisäpihalla, vaan rakennukset on sijoitettu linjaan puistoalueen reunaan, hieman limittäin toisiinsa nähden. Tyypillistä Hervantaan 1970-luvulla rakennettuihin kortteleihin nähden on ikkunasta avautuvat metsänäkymät sekä erilliset, laajat pysäköintialueet.

Asuinkerrostalon metsikkö sijoittuu loivaan itään päin suuntautuvaan rinteeseen. Metsikkö on kulunut ja sen reunoille on istutettu koristekasveja kuten vuorimäntyä, kuunliljoja, vuorikilpeä, alppiruusuja ja lehtotuomea. Metsikön kenttäkerroksessa kasvaa mm. heiniä, mustikkaa, sananjalkaa, metsämansikkaa ja kieloa. Metsikössä on jonkin verran haavan ja pihlajan taimia. Pääpuulaji on mänty, joukossa kasvaa koivua ja kuusta. Metsikön koilliskulmassa kasvaa pienellä alueella komealupiini. Metsikköä ympäröivät hoidetummat nurmikaistaleet. Metsikössä on useampi kookas irtolohkare. Yhden lohkareen päällä on upea kallioimarrekasvusto. Luontotyyppiltään metsikkö on lähimpänä lehtomaista kangasta, mutta sen luonnontila on muuttunut kulumisen, kulttuurilajiston ja haittalajiston seurauksena. Metsikkö on silti upea osa asuinkerrostalon piha-aluetta ja tärkeä osa rakennuksesta avautuvia ikkunanäkymiä.

Asuinkerrostalon pihan metsikköaluetta rajaa pysäköintialueesta hoidetumpi nurmikaistale (19.6.2025).

Asuinkerrostalon pihan metsikköalue laskee loivasti kohti Insinöörinkatua (19.6.2025).

Metsikössä on muutamia isoja irtolohkareita (19.6.2025).

Kallioimarre irtolohkareen päällä (19.6.2025).

Komealupiinia kasvaa kerrostalon pihametsikön koilliskulmassa (19.6.2025).

Insinöörinkadun varren koivuistukset kasvavat harvassa (4.6.2024).

Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueelta ei tehty havaintoja liito-oravasta. Lounaiskulmassa, Majanrannan lähimetsässä, on pieni, liito-oravalle soveltuvan biotoopin alue. Alue on Ahvenisjärven eteläpuolen liito-oravalle soveltuvan biotoopin jatkumoa.

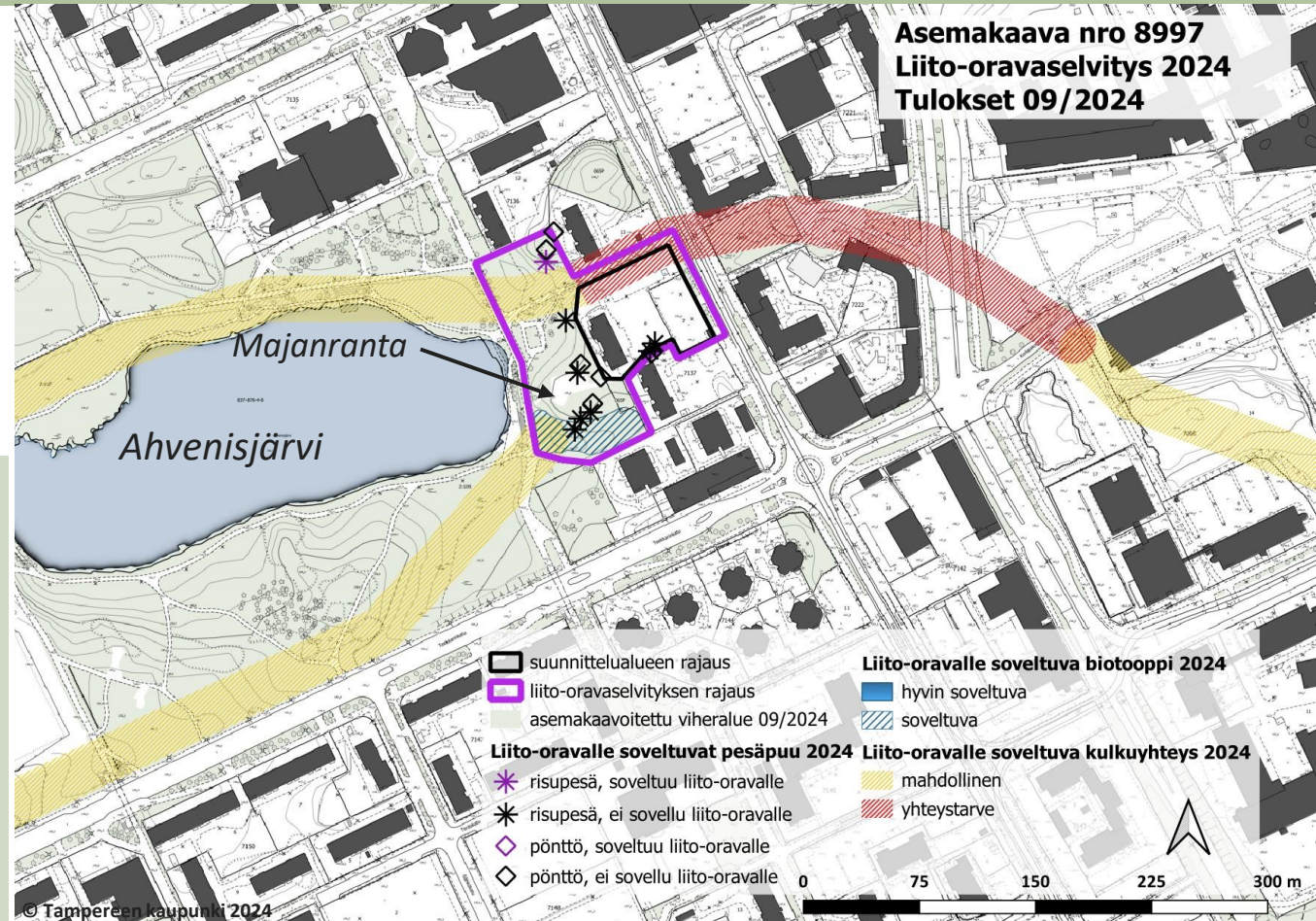
Selvitysalueelta löytyi yhteensä 14 pesäpuuta, joista vain yksi oli liito-oravalle soveltuva oravan risupesä. Muut pesät olivat joko linnun risupesä tai linnunpönttöjä. Kesällä 2025 kaava-alueeseen kuuluvassa asuinkerrostalon pihametsikössä pesi pöntössä kirjosieppo.

Selvitysalueelta on puustoiset, toimivat yhteydet Ahvenisjärven metsäalueen kautta luoteeseen, Särkijärven ympäristön liito-oravalle soveltuville alueille sekä lounaaseen Suolijärven metsäalueen soveltuville alueille. Selvitysalueelta ei ole puustoista yhteyttä idän suuntaan Hermiankadun soveltuville elinympäristöille.

Selvitysalueelle ei sijoitu liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Alueelta ei keväällä 2024 havaittu liito-oravan jätöksiä tai muita merkkejä lajista kuten virtsajälkiä. Selvitysalueen lounaiskulmassa, Majanrannan lähimetsässä on pieni liito-oravalle soveltuvan biotoopin alue.

Asemakaava-alueelle ei sijoitu liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Kaava-alueelta ei myöskään löytynyt liito-oravalle soveltuvia pesäpuita. Kevään 2024 selvityksen tulosten pohjalta kaava-alueella ei näyttäisi olevan merkitystä liito-oravan elinympäristönä, mutta liito-oravan sekä muiden lajien liikkumisen näkökulmasta, itä-länsi –suuntaisen ekologisen yhteyden kehittäminen kaava-alueella olisi keskeistä. Yhteyden kehittämistä edellyttää myös kantakaupungin yleiskaavaratkaisuu.

Selvitysalueelta on toimivat, puustoiset ekologiset yhteydet Ahvenisjärven kautta lounaaseen Suolijärven metsäalueelle sekä luoteeseen Särkijärven metsäalueelle. Itäistä, puustoista yhteyttä tulisi kehittää. Yhteys katkeaa tällä hetkellä Insinöörinkatuun. Ahvenispolun varren koivut tulisi säilyttää sekä tutkia mahdollisuutta istuttaa polun varrelle lisää kasvillisuuskerroksia kuten pensaita, jotta itä-länsi –suuntainen ekologinen yhteys paranisi. Myös Insinöörinkadun varrelle tulisi tutkia lisäistutusten mahdollisuutta. Insinöörinkadun varrelle on istutettu koivuja, mutta ne ovat vielä pieniä ja sijoittuvat melko harvaan toisistaan. Insinöörinkadun varrella olisi mahdollisuuksia kerroksellisen kasvillisuuden kehittämiseksi. Suunnittelualueelle sijoittuva pikku metsikkö tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Metsikkö toimii kaupunkikuvallisena jatkumona Hervannan tyypilliselle 1970-luvun asuinkortteleiden metsäisille piha-alueille. Metsikköalueen säilyttämisellä on mahdollista tukea yleiskaavassa osoitettua itä-länsisuuntaista ekologista yhteyttä.

Lähteet

- Asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Hervanta, Insinöörinkatu 48 ja 50, täydennysrakentaminen, asemakaava nro 8997. Tampereen kaupunki 6.6.2024.
- Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Nieminen Marko, Ahola Aapo (toim.) Suomen ympäristö 1/2017.
- Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016. Tampereen kaupunki.
- Laji.fi viranomaisportaali. Liito-oravan havaintotiedot tarkistettu 16.9.2024.
- Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan kaavayhdistelmä –karttapalvelu Oskarissa. Sisältää yleiskaavat: Kantakaupungin yleiskaavan 2040, Kantakaupungin yleiskaava valtuustokausi 2017-2021, kantakaupungin yleiskaavan valtuustokausi 2021-2025.
- Tampereen karttapalvelu Oskari 2024: Liito-oravahavainnot, elinympäristöt ja kulkuyhteydet

Insinöörinkadun ylitystä tulisi kehittää osana ekologista yhteyttä, joka yhdistää Hervannan itäiset ja läntiset keskuspuistoverkoston alueet toisiinsa (4.6.2024).